

Teksten nedenfor er avskrift fra
Innstilling om vassdrag som bør unntas fra kraftutbyggingen, 1971
Avgitt til Industridepartementet av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Objekt nr 25 – Vassfaret (Ådalselv-Urula) – vassdrag nr. 56 og 57.

I forbindelse med behandlingen av Gabrielsen-komiteens innstilling skrev Hovedstyret bl.a.:
”Vassfaret har en spesiell plass i folks bevissthet som natur- og friluftsområde. Det ligger i området mellom Begnavassdraget og Hallingdalsvassdraget som begge er intensivt utnyttet både når det gjelder regulering og utbygging. Hovedstyret mener at disse forhold sammen med en relativt sentral beliggenhet i forhold til store befolkningssentra, gjør at det stadig vil få større betydning som friluft- og naturvernområde. Derfor vil Hovedstyret foreslå at det settes i gang spesielle tiltak for å sikre Vassfaret for fremtiden som nasjonalpark eller lignende. En er kjent med de vanskelighetene som Naturvernrådet peker på når det gjelder fredning av Vassfaret, og foreslår derfor at det snarest mulig settes i gang en utredning om saken. Det må være en bredt anlagt utredning som ikke bare behandler mulighetene for vassdragsutbygging i området. Hovedstyret finner ikke å kunne ta stilling til forslag om fredning mot vassdragsutbygging før en slik allsidig utredning foreligger.”

Den allsidige utredningen som Hovedstyret forutsatte som grunnlag for å ta stilling til saken foreligger ennå ikke. Likevel anser Hovedstyret situasjonen i dag for så vidt avklart at en ikke vil ha noe å bemerke til at Vassfaret blir varig unntatt fra kraftutbygging gjennom fredning.

Teksten nedenfor er avskrift fra
St.prp. nr. 4 (1972-73). Om verneplan for vassdrag
Dette er daværende Industridepartementets tilråding av 5. mai 1972, som ble godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.

Objekt nr. 25.

VASSFARET (ÅDALSELV – URULA) – VASSDRAG NR. 56 OG 57.

Kontaktutvalget gir uttrykk for at vassfartraktene utpeker seg som et område med stor verneverdi. Både friluft- og naturverninteressene i området er store. Dette er kommet til uttrykk bl.a. ved at det er nedsatt et offentlig utvalg som arbeider med planene om vernetiltak i Vassfartraktene på grunn av områdets egenart. Uavhengig av utfallet av dette arbeidet mener utvalget – også fordi en eventuell utbygging vil gi forholdsvis dyr kraftproduksjon, (ca. 300 GWh i kostnadsklasse IIb – III), - at Vassfartraktene blir medtatt i verneplanen. *Kontaktutvalget* mener at Vassfaret bør varig unntas fra kraftutbygging.

Hovedstyret har ikke merknader til at Vassfaret blir varig unntatt fra kraftutbygging gjennom fredning.

Det Norske Vitenskapsakademiet i Oslo, peker på at dersom Vassfaret skal etableres som vernet område, bør vassdraget unntas fra utbygging.

Oppland Naturvern gir sin tilslutning til *Kontaktutvalget*s forslag.

Holmestrand og Omegns Turistforening opplyser at Vassfaret blir flittig besøkt til alle årstider av folk fra foreningens distrikt.

Drammens og Opplands Turistforening er enig i vern av vassdragene i Vassfaret.

Drammen Elektrisitetsverk opplyser at det eier en stor del av fallrettighetene sammen med Ringerike Kraftverk. Elektrisitetsverket viser til at det har vært nevnt at Vassfaret burde utlegges til nasjonalpark.

Det påpekes i denne forbindelse at det i området er en rekke skogsbilveier, at det foregår skogsdrift og at det finnes en del hytter. Elektrisitetsverket mener således at en nasjonalpark neppe kan komme på tale, idet området ikke tilfredsstillende vernekravene for nasjonalparkene. Hvis det likevel av hensyn til samfunnets alminnelige interesse blir vedtatt å frede vassfarene mot kraftutbygging, forutsetter Elektrisitetsverket at de kommuner som tar sikte på å foreta utbygging, ikke blir skadelidende når det gjelder kraftdekning. Etter Elektrisitetsverkets mening bør kompensasjon fortrinnsvis skje i form av andeler i andre utbygginger med tilsvarende driftsegenskaper.

Ringerike Kraftverk opplyser at Kontaktutvalget og Hovedstyrets forslag vil medføre at Kraftverket ikke kan nyttiggjøre seg de fallrettighetene som det har i Vassfarene for kraftproduksjon. Det opplyses at det aktuelle prosjektet ikke i vesentlig grad vil berøre de sentrale deler av Vassfarene og at det vil være mer riktig å kalle prosjektet for "Sør-Aurdalsutbyggingen". Med en slik betegnelse mener Kraftverket at det ikke ville oppstått så mange misforståelser fra naturvernhold. Videre gis det uttrykk for at da det ikke finnes noen innmatingspunkter til nettet mellom Vang Kraftverk og Hønefoss, blir strømforsyningen for Nes-området og distriktet mot Sør-Aurdal lite tilfredsstillende. Kraftverket mener at en utbygging vil bety at en kan innspare betydelige beløp i tekniske anlegg som en ellers måtte bygge for å skaffe disse distrikter en tidsmessig kraftforsyning.

Sør-Aurdal Kommune peker på at Vassfarprosjektet vil kunne gi 3-400 GWh/år, hovedsakelig vinterkraft som vil være av stor betydning for distriktet. Prosjektet antas å ville gi kommunen en skatt på ca. ¾ mill. kroner. Skatter og konsesjonsavgiften til alle de berørte kommuner antas å ville utgjøre beløp på omkring 1 mill. kroner. Kommunen mener at prosjektet bare vil medføre små inngrep i det påtenkte verneområde. Det vises til at Hovedstyret ved behandlingen av Gabrielsen-komiteens innstilling anbefalte en bredt anlagt utredning før det ble tatt stilling til fredningsspørsmålet. Kommunen deler ikke Hovedstyrets syn på at situasjonen nå er så avklart at det kan tas stilling til kraftutbyggingen i området. Fredning av vassdragene i Vassfarene på det nåværende tidspunkt vil etter kommunens oppfatning være et utilsattelig inngrep i sakens gang. Kommunen protesterer mot vern av vassdragene før det er blitt klarlagt om andre vernetiltak kan komme på tale i Vassfarene, og i hvilken utstrekning disse kan gjennomføres. For øvrig sies det at prosjektet ikke vil berøre Vassfarene så sterkt at det bør hindre utnyttelsen av kraftkilder som i hovedsak ligger utenfor Vassfarområdet. Kommunen gjør krav på erstatning og tiltak hvis vassdragene i vassfarene skulle bli vernet mot kraftutbygging.

Ringerike kommune slutter seg til generalplanutvalgets uttalelse og de merknadene som er kommet fra Ringerike Kraftverk. Generalplanutvalget har vurdert verneplanen ut fra de naturverninteresser som er av betydning for Ringerike kommune. Den elektrisitetsforsyningsmessige side av saken har utvalget ikke behandlet, idet det går ut fra at dette spørsmål ble tatt hånd om av de lokale eksperter på dette område. Ellers er utvalget av den mening at forslaget til verneplan for vassdrag er i god overensstemmelse med generalplanforslaget, og kan på bakgrunn av dette anbefale planen for så vidt angår de vassdrag som er av interesse for Ringerike.

Drammen kommune har sluttet seg til uttalelsen fra Drammen elektrisitetsverk.

Nes kommune ser det som betenkelig med en oppdemming av Strøen på 24 m og en senkning på 11 m. Det sies at når en vet at området rundt Strøen er relativt flatt, kan en tenke seg de skadevirkninger dette vil få. Utnyttelse av Vassfarene må ikke vurderes på kort sikt, men bør sees i sammenheng med de store områder som vårt samfunn forbruker i dag. Ut fra denne tanke bør vi ha råd til å ta vare på et lite område av uberørt østlandsnatur.

Fylkesfriluftsnemnda i Buskerud sier at det synes som om innstillingen fra Hovedstyret har tatt de hensyn nemnda ønsker i Buskerud.

Fylkesfriluftsnemnda i Oppland slutter seg til Kontaktutvalgets og Hovedstyrets uttalelser og håper at Vassfarutvalget snart kommer frem til en tilfredsstillende løsning på fredningsspørsmålet.

Fylkesmannen i Buskerud ber, bl.a. under henvisning til uttalelsen fra Ringerike kommune, om at Vassfaret ikke tas opp i en verneplan før planforslaget til utnyttelse av Vassfaret er undergitt ordinær behandling.

Fylkesmannen i Oppland har ingen merknader til at Vassfaret blir fredet.

Fylkestinget i Oppland foreslår at Vassfaret ikke blir tatt med på verneplanen.

Departementet er klar over utbyggingsinteressene som foreligger. Det dreier seg imidlertid om relativt dyr kraft, og departementet finner at utbyggingsinteressene bør vike for de betydelige friluftsliv- og verneinteressene i området. Departementet har ikke noe imot varig vern av Vassfaret.